

Krakowskie ABC

2012-04-30

Istnieje kilka koncepcji wyjaśniających pochodzenie nazwy "Kraków". Jedna z nich wywodzi nazwę miasta od słowa krak, oznaczające kruka, inna od imienia legendarnego księcia Kraka. Pierwsza znana pisemna wzmianka o Krakowie, jako ważnym grodzie handlowym, pochodzi z relacji Ibrahima ibn Jakuba z ok. 966 roku.

W przeszłości, pełniąc rolę stolicy państwa oraz będąc siedzibą królów, Kraków przyciągał wielkich uczonych i artystów z całego świata. To ich talentom i wyobraźni zawdzięczamy wiele unikalnych zabytków historycznych, reprezentujących najważniejsze kierunki w kulturze europejskiej. Każde miejsce ma tu swoją historię, a w pamięci mieszkańców funkcjonuje wiele ciekawych związanych z nimi legend i anegdot.

Wytyczony podczas lokacji miasta na prawie magdeburskim w 1257 roku Rynek krakowski jest do dziś jednym z największych w Europie (ok. 200 x 200 metrów). Wokół Rynku, jeszcze w XII wieku, wyznaczono siatkę prostopadłych najczęściej ulic, w którą wpisano gdzieś wcześniej zabudowę (m.in. ul. Grodzką, wcześniejszy trakt prowadzący z Wawelu na Węgry). W centrum rynku wzniesiono średniowieczną halę targową, Sukiennice, oraz ratusz, z którego do naszych czasów zachowała się tylko wieża.

W celu zapewnienia mieszkańcom spokoju i bezpieczeństwa otoczono Kraków podwójnym pasem murów obronnych z licznymi basztami i kilkoma bramami (rozpoczęto budowę w 1285 r.). Z czasem, zarówno ze względu na rozwój miasta, jak i niszczenie samych murów, wyburzano je.

W latach 1810-14 zburzono większość murów miejskich wraz z basztami oraz zasypano fosę, w ich miejscu w 1820 roku podjęto decyzję o utworzeniu "ogrodów miejskich". W ten sposób powstał park okalający historyczne centrum obecnego Krakowa nazwany Plantami. W celach reprezentacyjnych zachowano tylko niewielki odcinek murów otaczający Bramę Floriańską i Barbakan. W średniowieczu funkcje obronne spełniały też potężne murowane kościoły.

Ogromną atrakcją turystyczną Krakowa stanowi także okalający miasto na jego obrzeżach pierścień dziewiętnastowiecznej fortyfikacji, stworzony przez Austriaków tzw. Twierdza Kraków. Kilka spośród fortów po adaptacji, funkcjonuje jako ośrodki kultury, np. Fort 49 "Krzestawice".

Położony na szlaku komunikacyjnym i handlowym Kraków był prężnym ośrodkiem miejskim i centrum handlowym regionu. Od 1364 roku stał się także miastem uniwersyteckim. Zabytkowe budynki Collegium Maius, Collegium Minus, Collegium Novum, Collegium Juridicum do tej pory stanowią najbardziej prestiżową część uniwersytetu. Kraków był i jest ważnym ośrodkiem kultury.

O świetności minionych czasów świadczą zachowane po dziś dzień krakowskie kamienice - ich bogato zdobione elewacje możemy podziwiać wokół rynku oraz na zabytkowych ulicach Floriańskiej, Grodzkiej, Brackiej, Kanoniczej, i innych. Wnętrze XIX-wiecznej kamienicy mieszczańskiej można obejrzeć w Kamienicy Hipolitów (plac Mariacki 3, oddział Muzeum Historycznego Miasta Krakowa).

**Magiczny
Kraków**

W mieście rozwijała się sztuka i życie kulturalne. Szczególnie w okresie zaborów nie do przecenienia była rola Krakowa jako miejsca intensywnej działalności kulturalnej i pamięci narodowej. Najstarszy krakowski teatr, Stary Teatr im. Heleny Modrzejewskiej, działał w Krakowie od końca XVIII wieku (obecnie w kamienicy na rogu ulicy Jagiellońskiej i placu Szczepańskiego). W 1839 roku zakończono budowę wzorowanego na operze paryskiej eklektycznego budynku Teatru im. J. Słowackiego, wg projektu Jana Zawieyskiego. Wzniesiono go na miejscu zburzonego klasztoru i szpitala św. Ducha.

Obecnie w Krakowie istnieje 11 dużych teatrów, w tym znany w Europie Stary Teatr im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie, jeden z najstarszych w Polsce. Funkcjonuje tu także szereg mniejszych scen teatralnych, także w małych nastrojowych piwniczkach, aktywnie wykorzystywanych przez liczne formacje i grupy teatralne.

W Krakowie znajduje się ponad 30 muzeów, z których najważniejsze są Państwowe Zbiory Sztuki - Zamek Królewski na Wawelu, Muzeum Narodowe, z dużą kolekcją malarstwa polskiego i światowego, oraz Muzeum Książąt Czartoryskich ze słynnym obrazem Leonarda da Vinci "Dama z gronostajem".

Liczne centra, ośrodki i domy kultury prowadzą szeroką działalność w obszarze kultury, organizując corocznie setki wystaw, koncertów, a także zróżnicowane formy zajęć edukacyjnych na rzecz mieszkańców Krakowa.

Dla upamiętnienia licznych osób i zdarzeń historycznych powstało w Krakowie wiele pomników i tablic. Najbardziej znane pomniki to Adama Mickiewicza w Rynku Głównym, Pomnik Grunwaldzki, wzniesiony w 500-lecie bitwy pod Grunwaldem, pomnik Mikołaja Kopernika, Tadeusza Kościuszki, Józefa Dietla oraz pomniki zdobiące Planty i Park Jordana. Obszar zabytkowego Starego Miasta oraz Kazimierza wpisano w 1978 roku na pierwszą listę światowego dziedzictwa UNESCO.

Atrakcyjność Krakowa tworzą zarówno miejsca jak i ludzie, którzy budując ofertę kulturalną miasta starają się uwzględnić potrzeby szerokiego grona odbiorców: krakowian i gości. Tu odbywa się wiele festiwali. Liczne z nich mają bogatą tradycję i stałą publiczność. Z roku na rok powstają także nowe projekty, w tym zainicjowane w ostatnich latach: Misteria Paschalia, Sacrum-Profanum, Noc Muzeów, Festiwal Muzyki Polskiej, prezentujący dzieła muzyki polskiej w najwybitniejszych światowych wykonaniach, oraz Festiwal Dramaty Narodów.